

EDITORIAAL

KRUIDENIERS OF SUPERMARKTEN IN DE ZORG? GROEIEN IN ZORGZAAMHEID EN VERANTWOORDELIJKHEID

Akkoord: we moeten meer 'ondernemend' worden in de welzijnzorg. Niet alles op zijn beloop laten en de kantjes (van de reglementering) eraf lopen. Content zijn (met onze subsidies) en achterover leunen, kan niet. Net genoeg doen (om in orde te zijn) is bijlange niet genoeg! Al kan ik me met de slechtste wil van de wereld niet indenken dat het er in de modale welzijnsvoorziening – toch niet in die ik ken – zo aan toe zou gaan. Toch merk ik dat wat in de ene voorziening wel kan, in een andere totaal ondenkbaar is. Terwijl ze toch door dezelfde reglementering aangestuurd worden en recht hebben op dezelfde subsidie. Soms wordt dit verklaard door de 'ondernemingszin' van de initiatiefnemers. Ik zou het graag geloven. Maar soms denk ik dat het ook te maken heeft met de mogelijkheid om hogere persoonlijke bijdragen te vragen aan de 'cliënten'. En niet iedereen kan dat, en niet iedereen die dat kan, heeft kapitaalkrachtige cliënten.

Soms vrees ik zelfs dat het een gevolg is van een zekere 'selectie' van het cliënteel. Waar vroeger het principe van 'de bluts en de buil' gehanteerd werd (de extra inspanning voor de meer zorgbehoevende werd gecompenseerd door de lagere inspanning voor de minder zorgbehoevende, en zo kwam men aan een 'goed' gemiddelde), lijkt het alsof dat 'gemiddelde' aan een dubbele verschuiving onderhevig is. Enerzijds lijkt het of de problematieken steeds zwaarder worden (hogere urgentie, meervoudige handicaps, problematischer opvoedingssituaties, persoonlijkheidsstoornissen, enz.), waardoor de 'gemiddelde' inspanning die men moet leveren steeds hoger ligt. Anderzijds wordt er door allerlei extra regle-

mentering en bijkomende niet-gesubsidieerde eisen (voedsel- en andere veiligheid, bouw- en energienormen, enz.) voor gezorgd dat de 'gemiddelde' middelen ook lager uitvallen. Het lijkt erop uit te draaien dat wie geen eigen 'potjes' of kapitaalkrachtige cliënten heeft, de keuze krijgt om zich ofwel te richten op de 'betere' cliënten, ofwel minder(waardige) zorg te bieden aan de doorsnee cliënt. Voorlopig is het zover – gelukkig – nog niet.

Als de overheid bovendien stelt dat we 'meer moeten doen met minder', wordt al te gemakkelijk het 'ondernemerschap' als oplossing naar voor geschoven, want ondernemers in de zorg zouden meer 'kwaliteit' leveren en 'efficiënter' werken. En vooral: ze zouden meer 'vraaggestuurd' werken. Omdat ze wel moeten op de markt van welzijn en geluk... Want hun cliënteel moeten ze verdienen, elke dag opnieuw. Zo luidde ook het alom bekende motto van een multinationale speler op de distributiemarkt, die ondertussen ook al heel wat reorganisaties achter de rug heeft. En of de cliënten van deze reorganisatie beter geworden zijn, wil ik in het midden laten, maar voor het personeel is dat zeker niet het geval... Gelukkig is het personeel, anders dan in de distributiesector en bij de andere 'echte' ondernemingen, nog steeds het grootste 'kapitaal' in de welzijnssectoren... Laat ons er dus maar heel zorgzaam mee omgaan.

Een ander oplossing die naar voor geschoven wordt, is die van de schaalvergroting. Klein is niet langer 'beautiful' en gedoemd om te verdwijnen. Is het niet uit eigen beweging, dan wel onder druk van externe krachten. Denken we

maar aan de gezinstehuizen in de jeugdzorg, die geruisloos van de markt verdwenen of de (té) verschillende diensten uit het Algemeen Welzijnswerk die reeds enkele verplichte fusierondes achter de rug hebben. En de pleegzorg wordt de volgende parel aan de kroon... Het lijkt er wel op of de kleine kruidenier in de zorg verdrongen wordt door de supermarkten en de ketens. In Nederland wordt momenteel volop gewerkt met franchisecontracten (Thomashuizen e.a.), die het beste van twee werelden zou moeten verzoenen, maar in Vlaanderen, dat niet zo'n ondernemersgeest kent als onze Noorderburen, blijkt deze formule vooralsnog niet aan te slaan.

Alle heil verwachten van ondernemerschap in de zorg: ik ben er niet mee akkoord... Zeker niet als de overheid dit vertaalt naar 'meer doen met minder'. Tenzij die 'minder' slaat op minder regelgeving en de 'meer' op meer eigen verantwoordelijkheid. Alle heil verwachten van schaalvergroting: ik heb er mijn twijfels bij... Natuurlijk moet er (meer) samengewerkt

worden, maar de schaalgrootte mag niet ten koste gaan van de directe menselijke verbindingen. Het wordt hierbij vooral belangrijk de eigen verantwoordelijkheid en de verbondenheid tussen mensen niet uit het oog te verliezen. Ook op dit vlak kunnen onze ondernemers in de zorg wel iets leren van de goede voorbeelden uit de profitsector, zonder alles klakkeloos over te nemen en zo hun eigenheid op te geven.

Ik ben van nature niet pessimistisch en ik hoop dat de welzijnsvoorzieningen en initiatiefnemers (ondernemers) in de zorg gehoor geven aan de oproep die het Vlaams Welzijnsverbond in haar nieuwjaarswensen formuleerde om het komende jaar al onze creativiteit aan te wenden, niet alleen om te werken aan efficiëntie en effectiviteit, maar vooral om te groeien in zorgzaamheid en kwaliteit! En dit in verbondenheid met kwetsbare mensen. Ons "streven naar excellentie" moet uiteindelijk daarop afgerekend worden!

Fons GEERTS, Eindredacteur

Aansluitend op zijn Algemene Ledenvergadering stelt het Vlaams Welzijnsverbond op dinsdag 21 mei 2013, te 15.30 uur in de Koninklijke Bibliotheek van België te Brussel het boek "**Samen ondernemer in welzijn**" voor. Professor Paul Verhaeghe (Universiteit Gent, en auteur van het boek 'Identiteit') geeft zijn reflecties hierbij. Alle geïnteresseerden zijn welkom, maar inschrijven is wel verplicht via de website: www.vlaamswelzijnsverbond.be.